

Minister Koenders verdient steun / Budget Koenders moet crisisbestendig blijven

Ontwikkelingssamenwerking ligt onder vuur en de VVD gaat komende week tijdens de begrotingsbehandeling voor het eerst voor halvering van de hulp pleiten. Maar in tijden van financiële en andere crises is het investeren in ontwikkeling wereldwijd juist van het grootste belang, stellen Worldconnectors Ruud Lubbers en Sylvia Borren.

Wij stellen het boeken van onze vakantie nog even uit en ruilen de auto wat later in. De plaatsing van de nieuwe dakkapel schuiven we even vooruit, evenals de herinrichting van de tuin. Maar het zijn de allerarmsten in de wereld die - net als bij de klimaatverandering - de hoogste prijs betalen voor onze collectieve roekeloosheid. Nog meer mensen dan de huidige 1,5 miljard van nu dreigen onder de armoedegrens terecht te komen. De financiële crisis komt voor hen bovenop de voedselcrisis, de klimaatcrisis, de brandstofcrisis – weer een bestaansondermijnende ontwikkeling die ze zelf niet kunnen keren. Zij verliezen geen banen, maar hun bestaan. Honger, meer dan rampen en conflicten, kost levens.

Prijsdalingen voor belangrijke exportgoederen als cacao, koffie en allerhande grondstoffen liggen nu in het verschiet. Daarnaast heeft de crisis investeerders wereldwijd behoedzamer gemaakt. Ze zullen minder beleggen in 'riskantere' gebieden zoals Afrika en andere arme regio's. Regeringen en ondernemingen die kapitaal nodig hebben zullen met hogere rentes worden geconfronteerd. De economische groei in Afrika, die sterk drijft op de vraag naar grondstoffen, zal drastisch teruglopen. En regeringen zullen minder belastinggeld besteden aan sociale programma's en lokale investeringen die onder andere de voedselzekerheid ten goede komen.

Ook op andere manieren exporteren wij onze crisis. Naast de directe investeringen vanuit het Westen in ontwikkelingslanden, in 2007 goed voor 440 miljard dollar, maakten migranten in dat jaar voor 240 miljard dollar naar hun landen van herkomst over. Dat bedrag zal dalen als de werkloosheid in het Westen, met name in de VS, zal stijgen.

Naast (eerlijke?) handel en privé geldstromen is er nog de derde bijdrage vanuit het Westen aan de ontwikkeling van arme landen: officiële ontwikkelingssamenwerking, in 2007 goed voor ruim 100 miljard dollar. Ook die staat inmiddels onder druk. Eind november vindt in Doha, Qatar, een internationale top plaats over het financieren van ontwikkeling. Op de vorige top in Monterrey in 2002 spraken rijke landen opnieuw af om 0,7 procent van hun BNP aan ontwikkelingssamenwerking te besteden. Alleen de Europese Unie vertaalde dit in concrete afspraken voor de lidstaten: 0,56 procent in 2010 en 0,7 procent in 2015. Met name de mediterrane landen en Duitsland zijn nog ver verwijderd van de streefcijfers, al is er wel vooruitgang. De financiële crisis kan dit onder druk zetten. Bovendien neemt het totale hulpvolume natuurlijk af als het BNP daalt.

Ook in Nederland, dat met zijn 0,8 procent samen met de Scandinavische landen internationaal vooroploopt, klinkt de roep om de hand op te knip te houden voor uitgaven aan arme landen. Volgende week stemt de VVD voor het eerst in de geschiedenis tegen de begroting van Ontwikkelingssamenwerking. In haar tegenbegroting stelt ze zelfs voor de hulp bijna te halveren, naar 0,44 procent. Ook elders duiken enige stemmen op om aan het budget voor ontwikkelingssamenwerking te knabbelen. Het is misschien een begrijpelijke impuls in tijden van financiële krimp, maar tegelijkertijd kortzichtig en slecht doordacht. Wij vinden dat minister Koenders om verschillende redenen steun verdient in zijn streven het budget voor ontwikkelingssamenwerking – zeker ook in de huidige crisis - overeind te houden.

Allereerst toont iedere crisis ons weer hoe nauw verbonden ons lot is met dat van andere wereldbewoners. Terugtrekken achter de eigen grenzen is onmogelijk en ongewenst, als we tot mondiale stabiliteit willen komen. Dat is dan ook het enige positieve aan de huidige crisis: ze creëert een momentum voor samenwerking en verandering. Tussen 17 en 19 oktober stonden in 131 landen 116.9 miljoen mensen op die concreet binnen hun eigen invloedssfeer iets deden tegen armoede. Zij gaven daarmee gehoor aan de oproep van de Global Call for Action against Poverty, en de UN Millennium Campaign. Ze vragen hun regeringen om te investeren in de échte economie, in het potentieel van burgers in arme en rijke landen. Velen vragen een dollar voor besteding aan de top en aan de basis van de economische piramide. Zij willen een andere vormgeving van mondiale relaties, niet meer gebaseerd op exploitatie en winstbejag, maar op respect voor mens en natuur.

De opgaven waar we nu voor staan, zijn eigenlijk niet meer onder het begrip 'ontwikkelingssamenwerking' te vatten, betoogde Joris Voorhoeve – overigens ook Worldconnector - in zijn voor de VVD-Teldersstichting geschreven boek 'Rechtstaat in ontwikkelingslanden'? Het gaat nu onder meer om internationale samenwerking voor mensenrechten, armoedebestrijding, gelijke rechten voor man en vrouw, milieu en natuur - en voor de opbouw van (post)conflictlanden als Afghanistan, Congo en Sudan. Aan de internationale norm voor ontwikkelingssamenwerking zouden daarom nog investeringen voor vredeshandhaving en milieusamenwerking moeten worden toegevoegd. Verhoging van het ontwikkelingsbudget is geen populair onderwerp in een tijd waarin het hemd al gauw nader is dan de rok, maar ze is desondanks in ieders (en in ons eigen-) belang.

Heel direct speelt dat in het geval van hulp aan fragiele staten. Een staat als Pakistan kan door de crisis gemakkelijker 'omvallen', waarschuwde de Amerikaanse topdiplomaat Mitchell Reiss bijvoorbeeld al. "Zelfs een kleine achteruitgang in hulp, gevoegd bij teruglopende buitenlandse investeringen, kan al genoeg zijn om dit soort landen in anarchie te laten vervallen." Toenemend geweld speelt zich overigens niet alleen af in- en tussen gemeenschappen, maar ook binnenshuis tegenover vrouwen en kinderen. Dat komt door de spanningen van werkeloosheid, voedseltekort en toegang tot wapens.

Behalve het veiligheidsargument, blijft dus ook het humanitaire acuut. Wereldleiders hebben in 2000 afgesproken om de armoede per 2015 te halveren, vastgelegd in de acht Millenniumdoelen. Met name Afrika ten zuiden van de Sahara en delen van Azië liggen flink achter op dat schema. Moeder- en kindersterfte in het bijzonder komt nog veel voor: de kans dat een vrouw tijdens zwangerschap en bevalling overlijdt is in Afrika 1 op 26. Om de achterstanden in te lopen is beduidend meer geld noodzakelijk, zoals VN secretaris-generaal Ban Ki Moon recent met klem betoogde, voor lokale investeringen in landbouw, onderwijs, gezondheidszorg, schoon water en een beter milieu. Investeren in microkrediet is meer dan ooit nodig. Het is een van de weinige vormen van financiële dienstverlening die crisisproof is en die een echte economie van kleine en middelgrote landbouw, bedrijvigheid en handel op gang kan brengen. Het voorbeeld van Bangladesh toont dat dit op korte termijn levens redt, en op langere termijn leidt tot een economie waarmee gehandeld en waarin belegd kan worden.

Als een kleine kruidentier op onze hulp beknibbelen wordt ethisch bijna pervers in een tijd waarin met het grootste gemak binnen een paar maanden wereldwijd duizenden (en binnen Nederland tientallen) miljarden voor financiële reddingsoperaties worden uitgetrokken. De Top van de FAO over de voedselcrisis in juni, bezocht door veertig regeringsleiders, resulteerde in 8 miljard dollar aan toezeggingen. De Millenniumtop in New York in september trok een vol huis met wereldleiders, die gloedvolle speeches afstaken, maar slechts een schamele 16 miljard fourneerden - deels al eerder beloofd. Ze steken schril af tegen de 700 miljard voor enkel de Amerikaanse *bail-out*. Laten wij in Nederland in ieder geval niet de fout van de kortzichtigheid maken.

Ruud Lubbers en Sylvia Borren, co-voorzitters van de *Round Table of Worldconnectors for People and the Planet*. Worldconnectors zijn prominente en betrokken Nederlanders uit alle sectoren van de samenleving die zich inzetten voor een open, rechtvaardig en duurzaam Nederland dat bereid is over de dijken te kijken. Voor meer informatie zie www.worldconnectors.nl